

Hvordan kartlegge berørte løsninger?

Her får du hjelp med å vurdere IKT-løsninger og dokumenter de produserer, for å se om de omfattes av kravene til universell utforming. Du får også instruksjoner for hvordan du skal gå frem for å sjekke løsningene/dokumentene og rette opp feil

Innholdsfortegnelse

- 1 [Kriterier for vurdering av IKT](#)
- 2 [Hva gjør vi når vi funnet berørte IKT-løsninger?](#)
- 3 [Kriterier for vurdering av dokumenter](#)
- 4 [Hva gjør vi når vi funnet berørte dokumenter?](#)

1 Kriterier for vurdering av IKT

Sjekkpunkter for vurdering av IKT-løsninger

For at kravene skal gjelde må løsningen være en nettløsning, det må være en hovedløsning og den må være knytta til virksomhetens alminnelige funksjon.

1. Vurder om løsningen er en av følgende typer

Hvis løsningen faller inn under noen av disse løsningstypene kan løsningen berørt av kravene. Gå da videre til punkt 2.

- Nettside
- SoMe
- Apper
- Digital læringsplattform eller et læringsverktøy
- Automat
- Intranett og ekstranett publisert etter 1. februar 2023, eller som har gjennomgått vesentlige endringer etter 1. februar 2023.
- Løsninger som brukes av en tredjepart på oppdrag av oss, for å gi informasjon eller tilby tjenester.

2. Bedøm om løsningen er en nettløsning

Alle disse tre kriteriene må være oppfylt for at IKT-løsningen er en nettløsning etter forskriften. Hvis løsningen du vurderer oppfylder alle tre kriterier, gå videre til punkt 3.

- Formidling av informasjon eller tjeneste som er tilgjengelig i nettleser eller tilsvarende
- Tilgjengelig via en URL (Uniform Resource Identifier).
- Bruker http-protokollen (Hypertext Transfer Protocol) eller tilsvarende for å gjøre innhold tilgjengelig

3. Bedømme om nettløsningen er en hovedløsning

Bedøm om nettløsningen oppfylder kriteriene for en hovedløsning. Hvis løsningen oppfylder de tre kriteriene, gå videre til punkt 4.

- løsningen skal være en viktig kanal for å informere eller tilby tjenester

- innholdet skal være rettet mot kunder, innbyggere eller innbyggere
- målgruppen skal være brukere i norge

4. Bedøm om hovedløsningen er knytta til virksomhetens alminnelige funksjon

Vurderingen om løsningen bygger opp under virksomhetens alminnelige funksjoner må skje konkret sett opp mot virksomhetens formål.

Eksempel:

- Et hotell sin alminnelige funksjon er å tilby overnatting mot betaling. Nettsiden med informasjon om hotellet og rombestilling er da en hovedløsning. Tilsvarende gjelder hotellet sin side på Facebook, fordi siden er en kanal hotellet bruker for å nå ut med informasjon og tjenester til kundene.
- Har det samme hotellet et bedriftsidrettslag i fotball, vil ikke lagets nettside være omfattet av regelverket, da fotball på bedriftsnivå ikke kan sies å være en vanlig funksjon for et hotell.

Unntak fra kravene for IKT

Unntak fra kravene

+

Unntak for ikt-løsninger i arbeidslivet

Ikt-løsninger i arbeidslivet er som hovedregel ikkje omfattede av kravene. Fagsystem du kun har tilgang til som ansatt i virksomheten er i utgangspunkt ikke omfattede av kravene til universell utforming. Unntak er intranett og ekstranett publisert etter 1. februar 2022 eller som er væsentlig oppdatert etter 1. februar 2023.

Eksempel på denne typen fagsystem er:

- saksbehandlingssystem
- publiseringsløsning
- system for tidsregistrering og reiseregninger

Unntak for innhold i berørte løsninger

- dokumentformater publisert før 1. februar 2022. Slike dokumentformater er likevel omfattet dersom dokumentet er nødvendig for en aktiv administrativ prosess som ledd i de oppgaver virksomheten ivaretar.
- det er gitt et permanent unntak for universell utforming av direktesendt innhold. Innholdet må tekstes hvis det blir liggende på nett lenger enn to uker.
- nettbaserte kart og karttjenester, så lenge vesentlig informasjon finnes på en tilgjengelig digital måte, for kart som er ment for navigasjonsformål.
- tredjepartsinnhold utenfor virksomhetens kontroll.
- reproduksjoner av kulturhistoriske gjenstander som ikke kan gjøres universelt utformete manuskripter eller annet innhold.
- innhold på nettsteder eller i mobilapplikasjoner som kvalifiserer som arkiver, det vil si at de bare har innhold som verken er nødvendig for aktive administrative prosesser eller er oppdatert eller redigert etter 1. februar 2022.
- synstolkning av forhåndsinnspilte multimedialinnhold for høyere utdanning i barnehage, grunnskole og videregående skole.

2 Hva gjør vi når vi funnet berørte IKT-løsninger?

Når vi funnet berørte systemer/løsninger må vi sjekke at design, koding og innhold som publiseres i løsningen er i henhold til kravene i WCAG 2.1. Noen ganger er gjelder ikke kravene for selve systemet, men kravene kan likevel gjelde for dokumenter som blir produsert av systemet.

Se egen veiledere for hvordan vurdere om dokumenter er berørte

Skanning og retting av design og kode

Løsningens design og brukergrensesnitt, og den bakomliggende kodingen må sjekkes for feil og feil må rettes.

Hvordan sjekke for feil i design og kode

- Design og kede må skannes med hjelp av verktøy og rettes opp. Vi har i dag ikke tilgang på verktøy hvorfor skanning må utføres av leverandøren av løsningen, i tillegg til retting.

Skanning og retting av innhold

I tillegg til design og kode må innholdet som publiseres i løsningen oppfylle kravene i WCAG 2.1. Vi må derfor sjekke innhold for feil, og rette opp.

Hvordan sjekke for feil i innhold i løsningen

- Vi har i dag ikke noen verktøy for å selve sjekke innholdet. Vi må derfor sjekke innhold manuelt med hjelp av de veiledere vi har laget, eller be om ekstern hjelp fra leverandøren.
- Feilretting bør gjøres av interne ressurser så langt det er mulig

Anbefaling på lang sikt

- Vi bør kjøpe verktøy som kan skanne innhold for feil og om mulig også gir forslag på løsning
- Vi må ved innkjøp av nye løsninger som er berørt av kravene, få med et punkt i avtalen som sette krav til at løsningen oppfyller kravene i WCAG 2.1

3 Kriterier for vurdering av dokumenter

Er du saksbehandler i kommunen, legger du ut dokumenter på nett eller sender du dokumenter til innbyggere digitalt, som innbyggeren får tilgang til via en URL på nett eller i en APP? Da må du følge lovverket om at dokumenter må være universelt utformede.

Hvilke dokumenter er berørt?

- Reglene gjelder for alle dokumenter og skjemaer som er publisert etter 1. februar 2021 og som er tilgjengelige digitalt via en URL og HTTP eller i en APP, uavsett om du bruker Word eller et fagsystem for å produsere dokumenter.

Unntak

Hvis det finnes et alternativ til dokumentet som oppfyller kravene. Det kan f.eks. være når en fil er lastet opp på nettsiden, der innholdet også er tilgjengelig i en artikkel som er universelt utformet, eller der du har et pdf-skjema som også finnes i en universelt utformet digital versjon som alternativ.

Hva må du gjøre?

Sjekk om dokumentet er berørt av kravene

Hvis dokumentet tilgjengelig digitalt via en URL eller i en APP og faller inn under et av følgende kriterier gjelder kravene for dokumentet

- Er dokumentet publisert etter 1. februar 2021
- Er dokumentet publisert før 1. februar 2021, men er nødvendig for en administrativ prosess

4 Hva gjør vi når vi funnet berørte dokumenter?

Dokumenter som produseres av fagsystemer

Dokumenter som produseres i fagsystemer bruker gjerne ferdige maler. Disse malene må settes opp på riktig måte for at dokumentet som produseres skal bli universelt utformet.

Hva må du gjøre?

1. Finn de maler som brukes for å lage dokumentet
2. Kontakt leverandøren av systemet for å få hjelp å sette opp maler som er universelt utformede

Teste dokumenter med verktøy eller inviter brukere til testing

- Test også gjerne et dokument etter at malen er oppdatert med et verktøy, for å se at innholdet ikke inneholder feil, eller inviter brukere som til daglig bruker hjelpemidler for å teste dokumenter
- Du kan også selv laste ned hjelpemidler for å teste dokumenter med disse

[Last ned gratis verktøy for å sjekke PDF-dokumenter for feil](#)

Dokumenter på nettsiden

Våre retningslinjer sier at du kan publisere dokumenter på nettsiden, men da må du i tillegg presentere innholdet i ren tekst/HTML. Dette gjør vi for at vi skal være sikre på at alle får samme mulighet å ta del av informasjonen.

Hva må du gjøre?

- Så langt som mulig bør du publisere informasjon som HTML (artikler på nettsiden).
- Hvis du absolutt må laste opp en .pdf må du enten sette opp dokumentet i henhold til kravene om universell utforming, eller du må i tillegg til dokumentet, tilby en alternativ versjon som en artikkel på nettsiden som forteller essensen i dokumentet.
- Hvis dokumentet er langt kan du som alternativ til artikkel bruke funksjonen Dokumentleseren som ligger i admin.systemet for nettsidenfor. Du kan da lage et "digitalt dokument" med innholdsfortegnelse og inndelt i kapitler. Leseren kan enkelt bla i dokumentet og også laste ned en universelt utformet PDF-versjon.

NB: det er vanskelig å lage dokumenter universelt utformede i Word, og om du skulle klare det så er det ikke uvanlig at de riktige formateringene blir borte i eksporten til PDF. Det er derfor i de fleste tilfeller både sikrere og enklere å tilby et HTML alternativ i tillegg til dokumentet (artikkel eller digitalt dokument).

Se veiledere for å lage artikler og digitale dokumenter på nettsiden